

Dagbog fra Tyrkiet

4.-18. oktober 2008

med en lille afstikker til Grækenland
af Hans Ketil

Lige siden vi bookede flybilletter i februar, har vi glædet os til at komme ud på denne rejse. Anne-Mette har gjort et kæmpestort forarbejde med at indhente priser, bestille flybilletter, leje grej, aftale transfer og skaffe værelser de to første nætter på Kekova Pansiyon m.m.m. Vi har læst og surfet for at indhente oplysninger om området, men alligevel er der mange ubesvarede spørgsmål omkring lejr- og fourageringsmuligheder, det lokale vejr, gas- og vandforsyning, bagagevægt osv. Vi har holdt 2 planlægningsmøder og aftalt, hvem der tager hvilket fælles udstyr med såsom reservepagaj, førstehjælpskasse, køkkengrej, kort og kompas m.m. Men nu står vi endelig til aftalt tid her i Kastrup lufthavn lørdag d. 4. oktober – et par timer før afgang ved check-in. Udover Anne-Mette består det lille sluttede selskab af Birthe, Kim, Anne, Lotte og Hans. Heldigvis er der kun ét af vores 6 pas, der er udløbet, men vi er i god tid, og en midlertidig forlængelse af passet bliver klaret med et stempel hos lufthavnspolitiet.

Afgang Kastrup 17²⁵, ankomst 21³⁵ til Atatürk lufthavn i Istanbul. Varmen slår os i møde, og urene stilles 1 time frem. Vi skal fra udenrigs til indenrigs. Kim og jeg har trang til en smøg, så vi går alle udenfor. En lidt for venlig mand tilbyder sin assistance med at vise os en genvej til indenrigs. På et tidspunkt er han ved helt at overtage vores bagage, så vi må meget tydeligt lade ham forstå, at det er fint med en vejvisning, men at vi ellers godt kan klare os selv. Vi kommer over en parkeringsplads, via en elevator ned i parkeringskælderens labyrint og checker ind til indenrigslufthavnen. Kl. 23⁵⁵ letter vi igen og lander 01¹⁵ i Dalaman. Som aftalt står der en ung pige uden for iført hvid T-shirt og sort kasket. Hun fører os hen til en ventende minibus, som bliver proppet med 9 passagerer og en uoverskuelig bunke bagage, så de næste 3 timer sidder vi meget trangt og forsøger at få lidt søvn eller bare lidt hvile. Kim og Anne-Mette, som sidder foran, ser undervejs bl.a. et hulepindsvin løbe over vejen og 2 døde hunde ligge i vejsiden. Ved 5-tiden om morgenen ankommer vi endelig til byen Üçagiz og Kekova Pansiyon, som ligger lige ned til vandet og havnen. Nogle af os har været 24 timer undervejs, så nu kan det kun gå for langsomt med at se dyner, eller hvad de nu bruger her nede. Det er tropenat, fuldstændig vindstille, og lysene fra den lille landsby og de opankrede skibe spejler sig i vandet. En tiltagende, halvfuld måne lyser højt over bjergene fra en skyfri himmel og lover godt for ferien. Mens vi gør os sengeklar, galer de første haner i nabolaget, og vi sover ind til dagens første af 5 bønner fra den lokale tårnsanger i den nærliggende minaret. Lyden fra højtalerne er af vekslende kvalitet og skratter ind imellem, men heldigvis er bønnen forholdsvis kort, og vi forsvinder hurtigt ind i drømmeland.

Søndag d. 5. oktober:

Vi sover til klokken 9, hvor Louisa, pensionatets indehaver, serverer morgenmad på terrassen. Vor mand fra Alternatif Turizm er ankommet fra Marmaris med kajaker og grej og vil gerne overdrage det til os, så han kan komme hjem igen, så kl. 10 gennemgår han grejet. Det er som lovet 6 Seayaks med ror fra Prijon, kun 2 år gamle. Han har som aftalt også medbragt laminerede søkort over vores rute og 2 gasbrændere af ældre model, da vi ikke kan skaffe gasdunke til vores brændere i Tyrkiet og ikke måtte tage vore egne med i flyet. Han er en venlig og kompetent mand, ærlig omkring grejet, og så taler han godt engelsk. Under vores videre færd havde vi et rigtig godt samarbejde med firmaet. Aftaler og tider blev overholdt til punkt og prikke, så dem kan vi kun anbefale. Da han er kørt, indstiller vi kajakerne, så de er klar til brug. Ellers bærer vi præg af, at det er en dag derpå. Vi er trætte, så der behøver ikke ske alt for meget. Vi etablerer en fælleskasse, som straks bliver døbt ”Lirakassen”, og så går vi på opdagelse i byen. Det er en lille landsby med ganske få forretnin-

ger: en købmand, en tæppehandler, en krydderiforretning, en kombineret toilet- og vaskeri-bygning, et par restauranter og pensionater samt en lang række udendørs boder med smykker og tøj. De lokale kvinder sidder i klynger mellem boderne og snakker, mens de fremstiller smykker. Sidst men ikke mindst er der havnen, som er fyldt med små, åbne både à la Snogebæk joller. Nogle er apteret til enmandsfiskeri, andre er polstret med tæpper og puder til sightseeing med turister. Derudover vrir det med smukke træskibe i skønnert størrelse. De sejler turister rundt i området. Man kan vælge alt fra en dagtur til den sunkne by til flere ugers togt langs den tyrkiske kyst. Det er skibe, som vi de næste to uger vil møde hundredvis af. Vi handler souvenirs i basaren og køber ind til frokost. Handlen foregår med tegnsprog og engelske brokker. Vi bestiller aftensmad på pensionatet og slapper af om eftermiddagen. Temperaturen er behagelig, 28 grader, og luftfugtigheden også, så Louisas lækre 3-retters menu bliver serveret i måneskin på bordene nede ved vandkanten. Planen var at begive os vestpå mod Göcek allerede i morgen, men det blæser 9-11 sekundmeter ude på havet, og der er dårligt vejr i Göcek området, så vi beslutter os for at tage en nat mere på pensionatet og kigge på den sunkne by i morgen. Nu trænger vi til en god nats søvn, så vi siger godnat og trækker os tilbage under himmelsengens moskitonet.

Hovedgaden i Üçagiz med minaret

Mandag d. 6. oktober:

Vi vågner tidligt næste morgen. Vi kan næsten ikke vente med at komme på vandet, så Kim, Lotte og Hans tager en hurtig improviseret tur på en halv time inden morgenmaden på terrassen. Bagefter køber Birthe og Anne ind til frokosten, som vi skal have med på dagsturen, og snart er vi på vandet.

Morgentur med Kekova pension i baggrunden

Vi går ud af bugten og prøver at krydse sundet over til øen Kekova for at se den sunkne by, men der er en kraftig vind, som gør, at vi må ændre planer. Vi går derfor tilbage til fastlandet og følger i stedet kysten østpå. Vi kommer til byen Simena. I en lille vig ved byen står en af Tyrkiets mest fotograferede turistseværdigheder: en sarkofag, som der findes tusindvis af i landet, men denne står for sig selv ude i vandet og tager sig meget smuk ud. Man siger, at Tyrkiet er verdens største frilandsmuseum, og det skal nok passe, for overalt ser man rester af gamle bygningsværker fra tidlige civilisationer. Som forbindelsesleddet mellem på den ene side det tidligere græske og romerske rige og senere Europa og på den anden side Persien, Lilleasi-

en og porten til Orienten har landet en farverig og voldsom historie, præget af mange forskellige kulturer. På en klippetop højt hævet over byen vajer det tyrkiske flag fra en gammel romersk borg-ruin. Vi er selv glade for vores Dannebrog, men det er for intet at regne mod de mange røde flag med halvmåne og stjerne, som ses overalt. Det er en utrolig fornemmelse her i oktober måned at kunne ro i bare arme og stikke hånden ned i 26 grader lunt vand. Vandet er krystalklart, og det går kun langsomt fremad, for vi kigger hele tiden nedad i forundring over de smaragdgrønne farver og ligger ofte stille for at betragte de usædvanlige klippeformationer og det rige fiskeliv under os. Saltindholdet føles voldsomt i forhold til det hjemlige brakvand. Det sætter sig i strimer på armene og i kager på udstyret, som efterhånden bliver helt fedtet at røre ved. Vi lægger ind til en tom pontonbro,

som tilhører kystvagten, for at holde frokostpause. Vi bader og snorkler og er næsten ikke til at få op igen. Stimer af kulørte fisk svømmer uforstyrrede omkring, og man skal passe på de sorte søpindsvin, som sidder tæt inde på det lave vand. Solen skinner fra en skyfri himmel, og vi slænger os på broen og suger varmen ind i kroppen. Scenariet gentager sig senere på dagen. På hjemvejen har vi vinden imod os, så der skal arbejdes lidt, før vi kan dreje ind i vores beskyttede, hjemlige bugt. Vi tager en runde i bugten, inden vi krydser over og lægger til ved vores pensionat. 11 km blev det til i dag. Vinden har blæst noget af vores tøj ned fra tørresnoren. Anne samler blandt andet et par trusser ind og bliver derfor straks udnævnt til trussered(d)der. Anne-Mette og Lotte køber ind til i morgen. Vi skulle jo være på vej mod Göcek nu, men vi har endnu ikke set den sunkne by, og vejrudsigten er den samme som i går, så vi er ligesom fanget lidt i en fælde. Der er stadig ting at se i nærområdet, men ellers må vi snart overveje at ændre planer. Louisa serverer igen aftensmaden. Vi kan tydeligt se den enlige stjerne, som sammen med halvmånen er motivet for det tyrkiske flag. Vi indtager aftensmaden i månens og stearinlysenes skær til cikadernes sang og imamens bønner.

Tirsdag d. 7. oktober:

For at få mest muligt ud af dagen står vi efter aftale op kl. 6, mens det endnu er mørkt. Der er nu lovet aftagende vind, og efter en hurtig morgenmad går vi på vandet kl. 7³⁰. I strålende sol går vi ud af den beskyttede bugt og krydser over sundet til Kekova øen. I dag er der ingen problemer, havet ligger blankt foran os, og efter 2 kilometers kryds kommer vi over til Kekova og går ind i en lille bugt med maleriske ruiner og murrester. Derfra går det langsomt, meget langsomt ned langs øen, mens vi kigger på resterne af en tæt bebyggelse fra den lykiske periode. Langs vandet og op ad bjergsiden ses trapper, murrester og porthvælvinger, og det fortsætter ud under vandet. I begge ender af det fredede område står et gult skilt, som fortæller, at dykning med alt slags udstyr er forbudt. Vi omgår det ved at tage dykkerbriller og snorkel på og bruge hinandens kajakspidser til at læne os ned i vandet. Makkeren skubber så én hen over det undersøiske landskab. Ved at pege, kan man fortælle, hvilken vej man gerne vil skubbes. Under vandet er der dog ikke så meget at se, mest teglsten, keramikstumper og forvitrede murrester, som fortsætter og forsvinder ned i dybet. Vandet skifter farve fra smaragdgrønt inde på det lave til azurblåt på det dybe. De allestedsnærværende søpindsvin klæber sig til klipperne og fiskestimer svømmer dovent forbi. Da vi efter en times tid er kommet forbi det fredede område, går vi land og får lidt at spise. Vi har haft området for os selv det meste af tiden, men på det sidste har turistbådene gjort os selskab. De sejler alle i den modsatte retning af os – trafikken er nok ensrettet her – og aldrig er vi blevet fotograferet så meget som på denne ferie. Efter pausen krydser vi igen sundet for at finde en grotte, som skulle ligge på en af øerne derovre. Vi forstyrrer en flok flyvefisk, som springer op af vandet. Man kan både se og høre deres vinger, som virrer og summer som insektvinger. De holder en fast højde på ca. en halv meter over havoverfladen. Efter måske 50-100 meter mister de højde, slår smut på havoverfladen og

Lykierne menes at være af kretensisk oprindelse. Omkring 1.400 f. Kr. slog de sig ned på den brede halvø mellem nutidens Fethiye og Antalya. Det var en højt udviklet kultur med eget sprog og skrift, et rige af selvstændige bystater, som indbyrdes levede i et af de tidligste demokratier, som forholdt sig neutralt til omverdenen, men kæmpede indædt mod angribere ude fra. De efterlod sig templer, teatre, sarkofager og udhuggede klippegrave i massevis. Øen Kekova var dengang landfast og centrum for kulturen, men geologisk aktivitet i form af jordskælv har gennem de sidste 2000 år skilt Kekova fra fastlandet og sænket en stor del af de historiske bygninger op til 6 m. under havets overflade, herunder en nekropol, en såkaldt dødeby bestående af en stor samling unikke sarkofager.

Vi smugkigger på den sunkne by

tager en tur til, så i løbet af få sekunder er de langt væk. Allerede langt derfra kan vi se et mørkt hul i en af klippeøerne forude, så det er nemt at sætte kursen. Hullet vokser, efterhånden som vi kommer frem, og det viser sig at være en enorm åbning. Vi går indenfor, og her er plads til alle. Den næste halve time sejler vi rundt, fotograferer og undersøger alle kroge. Der er højt til loftet, og pga. den store åbning er her ganske lyst, og grottens sider stråler i de smukkeste grønne nuancer. Udenfor sejler turistbåde langsomt forbi – jo, kajakken giver adgang til enestående oplevelser. Vi holder frokostpause ved resterne af en restaurant, som er blevet revet ned 4 år tidligere erfarer vi siden. Det ligner en byggeplads og er ikke særlig kønt, men her er flade områder, vi kan ligge og sole os på. Vi bader, og Kim leger død sæl bag på Anne-Mettes kajak. På hjemvejen kommer vi igen forbi landsbyen Simena. Her har boet mennesker i årtusinder, og endnu i dag er halvøens 150 beboere afhængige af både for at komme videre ind på fastlandet. Ingen bilveje fører ud til landsbyen, og der er fire kilometer at gå til det nærmeste sted, hvor en minibus passerer en gang om dagen. Denne gang giver vi os tid til at gå en tur i byen. Den ene halvdel af vores gruppe går rundt i byen ad ganske smalle, stenede og snirklede stier. Det meste er i malerisk forfald – intet af det lever i hvert fald op til bygningskravene på hjemmefronten, men det er jo heller ikke nødvendigt med de temperaturer. Den anden halvdel bestiger det lille bjerg bag byen og kigger på resterne af den romerske borg deroppe. Her er en flot udsigt over området. Vi mødes ved kajakerne og følges ad hjem til Üçagiz, hvor vi igen indtager aftensmaden i måneskin. Det har været en spændende dag med smukke panoramaer og meget anderledes indtryk, end vi ellers er vant til. GPS'en viser 20 km. Vejrudsigten er blevet bedre, så i morgen vil vi prøve at komme videre.

Onsdag d. 8. oktober:

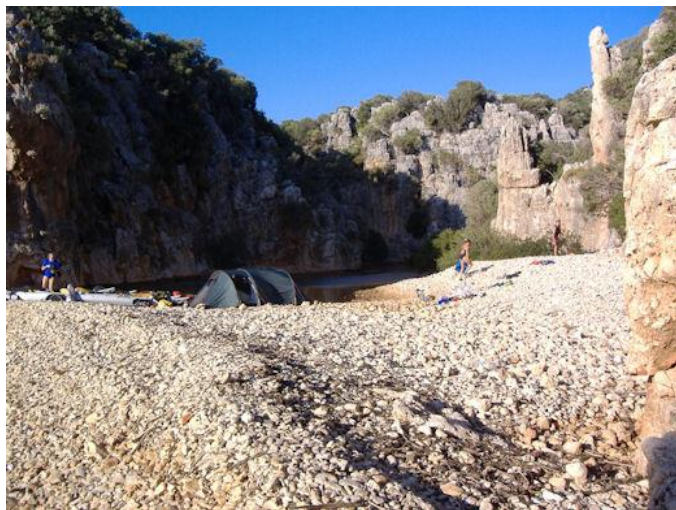
Efter morgenmaden afregner vi med Louisa, 120 € pr. mand for 4 dage med halvpension. Der ligger en hel stribe kajaker nede ved vandkanten. En lokal kursusudbyder skal ud på dagstur med en stor gruppe kursister. Vi lægger vores kajaker i anden række, for det tager en lille time at rydde værelserne og pakke bådene. Birthe og Anne køber ind til 3 dage. Vores kajakudlejer rådede os til at tage 10 l. vand med pr. mand, så vi køber hver især to 5 l. dunke. Det fylder godt i kajakerne, og når der også skal være plads til to store gasapparater, så skal der pusles lidt for at få plads til det hele. Vi siger farvel til Louisa og sætter over bugten, mens vi krydser ud og ind mellem de mange turistbåde.

Vandet er helt fladt. Ude på åbent hav er der lidt dønninger, men det er stadig fint, og så går det endelig vestpå. Aldrig har vi set så utilgængelig en kyststrækning. Landet rejser sig stejlt op fra vandet. Klipperne er gennemhullede som schweizeroste eller ormædt tømmer og knivskarpe som flinteskærver. Ingen steder kan man sætte foden på land, ja man kan dårligt holde fast i en klippe uden at rive hånden. Med kilometers mellemrum er der små eller større vige, hvoraf nogle har en "strand" bestående af rullesten, men som dog er tilgængelige. Det kan være hårdt for grejet, selvom vores medbragte sliske tager det værste. Man skal altid have sko på pga. de skarpe sten og søpindsvinene. Men området har sin egen skønhed med imponerende geologiske formationer. Det er tydeligt, at området har gennemgået store forandringer gennem tiden. Nogle steder er klippen lagdelt og så siden tiltet op til 30 grader. Som Anne-Mette bemærker: Klipperne har bestået eksamen i parallelforskydning. Og så igen: det glasklare vand i utrolige farver, der får os til at kigge ligeså meget ned som op. Louisas mand er fritidsdykker, og han har anbefalet os at overnatte i en olivenlund heromkring. Da vi krydser over en fjord, får vi øje på olivenlunden langt fremme som et firkantet tæppe på en skrånende bjergside, men set her fra er landgangsforholdene ikke så indbydende, og vinden er tiltagende og skaber urolig sø. Det er et tilbagevendende fænomen, at vinden rejser sig om

Turens første grotte

eftermiddagen, så det sætter en naturlig grænse for dagsturenes længde. Efter 18 km dukker en smal vig op, som ser lovende ud. I bunden er der en kløft med stenstrand. Inderst inde snævrer kløften ind til en utilgængelig smal sprække, hvor smelte- og regnvand har gravet sig ud til kysten. Klokken er 15, så vi beslutter os for at gå i land. Vi spiser frokost, inden vi foretager os noget andet, men snart efter er to telte rejst på den stenede og ujævne grund. Presenningen, som plejer at ligge i forteltet, lægger vi under inderteltet for at beskytte bunden. De sidste to telte bliver rejst i den inderste del af kløften, hvor der er et par pletter, der med lidt god vilje kan betegnes som jord. Kløften er

Barske lejrtilkår for telt og grej

som taget ud af en westernkulisse, en mini udgave af Grand Canyon, og man forventer hvert øjeblik at se røgsignaler og høre indianere komme ridende rundt om hjørnet. I flodsengens stillestående vand kravler en kæmpe stor krabbe omkring, og metalglinsende isfugle dykker efter bytte. Birthe knækkede et lille stykke af en tand i går, og det generer hende voldsomt nu. Hun taler anderledes og mindre, end hun plejer og ser forpint ud. Det er rigtig skidt, for det er uvist, hvor den nærmeste tandlæge bor. Anne tilbyder sin assistance og foretager et indgreb med sin neglefil. Drabeligt ser det ud, da hun står bøjet over patienten, men operationen lykkes over al forventning. I dagene derefter går det bedre,

og det holder faktisk turen ud og mere til. Et par lokale fiskere tøffer ind i kløften og fremviser nogle flotte fisk. Anne og Birthe forhører sig om prisen, men det for dyrt – 100 kr. pr. stk. – så den handel bliver der intet af. Det er ved at blive mørkt, da vi for første gang rigger køkkenet til, og nu viser det sig, at dyserne næsten er stoppet til. Apparatet er kun i stand til at afgive en doven, gul flamme, som soder vores Trangiaer fuldstændig til, så det er både ineffektivt og uøkonomisk og svært at leve med. Kim siger, han vil prøve at se på dem i morgen. Anne-Mette tænder bål for at give lys til maden, for det er hurtigt blevet helt mørkt. Det er noget andet end nordens lyse nætter. Overgangen fra lys til mørke sker inden for en halv time, og nat og dag er lige lange og skifter kl. 6³⁰ og 18³⁰. Senere står månen op og kaster et fortryllet skær over kløften, så vi igen kan orientere os uden pandelygter, og vi nyder den lune nat. Klokken 21 siger vi god nat og kan se frem til 9 timers søvn, for vi har aftalt at stå op kl. 6 for at komme så langt som muligt, inden vinden rejser sig i morgen eftermiddag.

Torsdag d. 9. oktober:

Vi står op kl. 6 som planlagt. Det er buldermørkt, så vi pakker teltet og dets indhold indtil det lysner. Vi tænder de lånte gasblus, som stadig brænder elendigt og soder. Det tager tid at tilberede morgenmaden, men det smager fantastisk: Havregrød med sirup og nøddemix – en energibombe der kan holde til langt op på dagen. Halv ti går vi på vandet og ror langs ensartede og stejle klipper, som ikke giver mulighed for at sætte foden på land, end ikke for en lille tissetår, så hvad det angår, må vi finde andre løsninger. Efter 4 timer i kajakken er vi ved at gå døde pga. varme, sult og ømme kropsdele. Vi runder en pynt og får endelig øje på byen Kas. Kim får sit livs oplevelse, da han ror hen imod noget, der flyder i overfladen. Hvad han end har forestillet sig, så overgår virkeligheden fantasien, da han næsten støder ind i en havskildpadde på størrelse med en bordplade. Da han kommer op på siden af den, dykker den stille og roligt og søger nedad. Birthe ligger tæt på og ser den også. Vi andre må nøjes med at se glimt af den på afstand de næste dage, for den er temmelig stedfast. Nu skal vi "bare" finde et sted at slå lejr. Vi går ind i den første vig, hvor der ligger en restaurant og et hotel. De andre går i land for at sunde sig. Lotte og jeg søger videre frem. I de to næste vige er billedet det samme: al tilgængelig stenstrand er optaget af solvogne og restauranter. Ingen gode muligheder for at slå telte op. Jo, det ene sted bliver vi tilbudt at overnatte i baren – et firkantet betongulv med tag mellem de 4 hjørnestolper og fyldt med opstablede stole, borde, sofaer osv. – på

betingelse af, at vi spiser i restauranten, men lokaliteterne ser lidt dystre ud, så vi ror videre. Efter 4-5 km langs stejle og syleskarpe klipper kommer vi ind i en ny vig. Billedet er det samme, men her virker lyst og venligt. Her ligger ikke mindre end 4 restauranter, hvoraf de to er lukkede for sæsonen. Daniëlle, værtinden på den ene, kommer os smilende i møde, og efter vi har fremført vores ærinde siger hun på flydende engelsk, at vi gerne må slå telt op her. Hun anviser os plads og siger, at vi frit kan benytte toilettet, bruseren og de øvrige faciliteter. Vi takker og ror tilbage for at hente de andre, som sikkert er blevet utålmodige efter 1½ times ventetid, men nu har vi da godt nyt med os, og i lige linje er der kun godt 600 meter tilbage. Efter 23 km går vi endelig i land. Daniëlle kommer ned og hilser på de andre. Hun er hollænder og har mødt sin tyrkiske mand, Kasem, der. Nu bor de full time her i Kas med deres to drenge og driver en dejlig restaurant her uden for byen. Vi bestiller aftensmad hos hende. Turen er ved at udvikle sig til et "tent & breakfast" koncept. Vi andre etablerer lejren på noget, der ligner jord. Anne-Mette slår sit telt op på en lille træterrasse på klipperne. Så tager vi et bad i den lille beskyttede bugt. Vandet er køligere her, og ind i mellem svømmer vi gennem nogle iskolde strømme. Det er undersøiske udmundinger i klipperne med koldt vand fra bjergene. Der, hvor de kolde og varme strømme mødes, kan man ikke se gennem sine svømmebriller. Glasset bliver som råglas eller gennemsigtige isblomster, der fortegne billedet helt – mærkelig fornemmelse. Jeg giver værtsparrets ældste søn en rundtur i kajakken. Det er lige noget, han kan bruge. Efter et herligt fersk brusebad, spiser vi en lækker fiskeret i restauranten, mens cikadernes afholder korprøve, og solen synker i havet. Mætte og trætte går vi til køjs kl. 21³⁰ – de lange sorte nætter sikrer, at vi er dejligt udhvilede om morgenen. Flere nætter sover vi op til 10 timer.

Holdet med Kasem, Daniëlle og deres 2 sønner

Fredag d. 10. oktober:

En hane galer i morgens sidste mørke. En kat prøver at imitere den efter bedste evne, men os narrer den ikke. Ved 7-tiden sidder vi på klipperne og indtager morgenmaden med den smukkeste udsigt over havet og kysten. Havet ligger blankt som et spejl, og de nærmeste øer aftegnes som blå silhuetter, indtil de fanges af solens stråler og lyser op. I dag har vi overligger-/hviledag, hvor vi hver især kan gøre, hvad vi har lyst til. Anne og Birthe vil bruge dagen på en gåtur langs kysten ind til Kas og ellers bare slappe af. Anne-Mette overtaler os andre til at tage med ud på Kastellorizo, den nærmeste store ø som ligger og lokker i solen bare 7 km ude, så vi sætter kurs langs en række

Udsigt til den græske ø Kastellorizo

øer og holme på vejen. Undervejs møder vi flere dykkerskibe, bl.a. et som skilter med glasbund. Da vi nærmer os øen, ser vi et flag vaje fra en gammel ruin oppe på toppen af en klippe. Det er ikke rødt som alle de andre, vi har set på turen, men derimod lyseblåt. Da vi kommer tæt nok på, kan vi til vores overraskelse se, at vi er havnet på en græsk ø. Vi går til venstre for det lille forbjerg, som skiller byen Megiste i to. Anne-Mette og Lotte spotter en havskildpadde i overfladen. Skjoldet buler op og det lille E.T. hoved knejser nysgerrigt som et lille periskop. Vi glider op på stenstranden i den lille vig og går en tur ind til byen. Der er en vældig byggeaktivitet over alt. Alle huse er

enten nyopførte eller rene ruiner. Flagene, skriften på skiltene, byggestilen, ja alt er anderledes end inde på det tyrkiske fastland. Det er som at opleve et totalt kulisseskit. Her er både en græsk katolsk kirke og en moske. Havnefronten er især malerisk med restauranter og forretninger lige ned til bolværket, kun adskilt af et smalt fortov, og alt virker rent og velholdt. Vi er fuldstændig overrumplet af øens skønhed. Vores opmærksomhed bliver fanget af et opslag med et foto fra en blå grotte. Den må vi bestemt se, og vi beslutter på stedet at overtale Anne og Birthe til at tage med herud i morgen. Gamle sort/hvide postkort med billeder taget over byen viser, at byens omfang i dag kun er en skygge af, hvad den tidligere har været. Det skyldes, at de allierede allerede i 1941 tvang den italienske besættelsesmagt væk fra øen og efterfølgende evakuerede øens 9000 indbyggere af frygt for bombardementer. Senere blev byen da også bombet sønder og sammen til en rygende ruinhob. I dag er der kun 2-300 af de oprindelige indbyggere tilbage, men stadig flere vender efter 3 generationer tilbage og istandsætter de ruiner, der stadig kan bruges, eller bygger helt nyt på gamle grundmure. Tiden løber alt for hurtigt, og vi må snart vende hjem igen. Ude i vigen, hvor kajakkerne ligger, ser vi en spejderplads med vandhane og friluftsbruser. I forvisningen om, at her vil være godt at slå telte op, forlader vi øen. Vi skal indenom Kas for at handle ind på hjemvejen. Det har blæst op, og der er godt gang i søen, men luften og havet er varmt, så det er den rene leg. Inde i Kas lægger vi til på en sliske midt i et mylder af liv. Havnen er stor og stuvende fyldt med store træskonnerter, overdimensionerede luksusmotorbåde, der lugter langt væk af fed mammon, og herinde i bunden ligger små, farverige fiskerbåde tæt som sild i en tønne. Havnefronten syder af aktivitet. Her er en livlig trafik af både lokale og turister, og restauranter og butikker ligger tæt side om side. Vi skiftes til at passe på grejet og handle ind, og derefter går det tilbage til Daniëlles restaurant, hvor vi alle mødes og tager et bad med efterfølgende skyl. 17 km er det blevet til i dag. Birthe og Anne har også haft en god dag og er lette at overtale til at tage med til Kastellorizo næste dag. Der er tid til afslapning på solvognene, inden aftensmaden, som vi igen har bestilt. Da solen er ved at gå ned, har Daniëlle og Kasem sat et bord ned på stranden og dækket op med en dejlig lammesteg. Vi nyder endnu en pragtfuld, fløjlsblød aften, ind til vi kryber til køjs i teltene.

Lørdag d. 11. oktober:

Vi pakker og siger farvel til Kasem, som går og rydder op, ordner og smånusser i morgensolen. Han vægrer sig mod at tage imod de ekstra 50 Lira, som vi vil give som påskønnelse for god behandling og service, men indvilliger til sidst og siger, at han vil købe noget til børnene for pengene. Vi går i bådene, glider ud på et spejlblankt, solbeskinnet hav, og sætter kurs mod Kastellorizo. For en sikkerheds skyld lægger vi igen ruten langs småøerne på vejen. Det er dog begrænset, hvor meget sikkerhed øerne giver, for de er som den øvrige kyststrækning fuldstændig utilgængelige med deres stejle, skarpe kyster, men hvis uheldet virkelig er ude, ville man trods alt nok kunne komme i land. Efter 7 vidunderlige kilometer på et varmt, grønt hav stævner vi ind i Megistes havn, øens eneste by. Som de retlinede mennesker vi er, lægger vi til ved havnekontoret og spørger nærmest pro forma, om det er ok at slå lejr ude på spejdernes lejrplads? Til vores store overraskelse og fortrydelse er svaret nej. Det viser sig, at øen har søgt og fået licens fra Rhodos på, at camping ikke er tilladt på øen overhovedet. Dels vil man gerne gardere sig mod uheldige flower power elementer og dels lever mange af at udleje værelser, lejligheder og huse. Havnebetjenten synes selv, det er ærgerligt og har personligt ikke noget imod, at vi overnatter derude, men hvis nogen klager til ham, er han nødt til at bortvise os. Nu er gode dyr rådne. Vi ror om til lejrpladsen, går i land og deler os i to hold. Lotte og Anne-Mette går ned til centrum for at forhøre sig om pensions- og værelsespriser. Vi andre angriber byens udkant. Mange huse har udlejningsskilte, men de står tomme. Det er tydeligt udenfor sæsonen – forstå det hvem der kan i denne

Udsigt over Megiste på Kastellorizo

varme – og der svares ikke på de anviste telefonnumre. De folk, vi møder, forstår ikke engelsk, men henviser os til havnefogeden. Lotte og Anne-Mette har mere held med sig. De er faldet i snak med lokale folk, som siger, at vi da bare skal slå teltene op derude. Det gør alle andre hele sommeren igennem – selv folk med campingvogne – og hvis der bliver problemer, skal vi bare komme til dem, så vil de give os husly. Således opmuntret vender vi tilbage til pladsen, hænger en gammel tæppe-rest over skiltet med ”No camping” og etablerer os her i byens yderste udkant, nabo til den gamle kirkegård og en fodboldbane med græs så højt, at man ikke ville kunne finde en bold. Om eftermiddagen går Anne en tur op ad forbjerget til borgen med det græske flag. Der er en vidunderlig udsigt deroppe fra, og hun ser en delfin springe i vandet under sig, fortæller hun siden. Vi andre krydser fodboldbanen til en betonplatform ud til vandet. Her ligger vi og soler os, snorkler i det krystalklare og fiskerige vand og slapper af i solen. Bagefter går vi en tur i byen, hvor vi møder Anne. Vi køber lidt souvenir og lækkerier og følges tilbage til lejren for at lave aftensmad. Pladsen ligger ud til vejen, der fører ud til øens elektricitetsværk. Der kommer kun ganske få biler forbi og enkelte besøgende til kirkegården, og de hilser og vinker alle til os. Under aftensmaden trækker sorte skyer op inde over Tyrkiet, og det lyner kraftigt. Der kommer også nogle dråber herude, så vi pakker hurtigt sammen. Kim, Lotte og jeg kryber til køjs. Anne, Birthe og Anne-Mette går aftentur et par timer nede ved havnefronten og får en vejrmelding for i morgen. De lover vindstyrke 9 efter Beaufort, og de lokale ser helt vilde ud i øjnene, når de fortæller det, og råder os fra at tage om på øens havside, hvor den blå grotte ligger. Taknemmelige for at vi trods alt kunne blive herude går vi til ro. Så må vi se, hvad morgendagen bringer.

Søndag d. 12. oktober:

Den blå grotte

Vi vågner kl. 6 efter 10 timers uafbrudt søvn! Det lufter fra øst – lige modsat i går. Efter morgenmaden stilner morgenbrisen af, så vi trodser varslerne og lister af sted. Det viser sig heldigvis, at vejrmeldingen ikke holder, for der er fint heromme på den anden side af øen. Efter 4-5 kilometer ser vi et lille hul i klippen helt nede i vandlinjen. Det ser så lille ud, at vi tvivler på, at det kan være her. Der kan i hvert fald ikke komme nogen turistbåde ind her, men måske en gummibåd eller lignende. Nå, det må i hvert fald lige undersøges, så vi dukker nakken og stikker næsen indenfor. Og jo, det er rigtigt nok: En katedralstor grotte åbenbarer sig bag den lille indgang, og vi glider stille ind på et blåt fosforiserende vand af en ubeskrivelig skønhed.

Bjergtagne ror vi længere ind i mørket. Grotten synes ikke at have nogen ende. Senere erfarer vi, at grotten er 75 m lang, 40 m bred og 35 m høj. Vi ror andægtige rundt og suger indtrykkene til os. Det her kommer til at stå som et af turens højdepunkter. Sollyset kryber ind gennem åbningen og dens nedhængende sider og reflekteres fra bunden, så det blå lys kommer nedefra og oplyser grottens loft og sider i et overjordisk skær. Tiden står stille, og samtalen forstummer. Hver for sig ror vi omkring og prøver at fatte skønheden. Tårerne presser sig på. Hvor længe vi er derinde, er svært at sige, men der er i hvert fald gået en time, inden vi igen modstræbende smutter uden for igen. Her samles vi i en klump, men det varer et stykke tid, inden fortryllelsen fortager sig, og samtalen igen falder naturligt. Der skulle efter sigende være en hule længere ude, men tiden gør, at vi beslutter at vende næsen hjemad. På vejen finder vi en anden grotte, som vi går ind i, men den er mørk og matcher slet ikke den blå grotte. Hjemme igen går vi ind i havnen og lægger til ved promenaden. Det syder af liv på kajen, og alle café stole er optaget. Et kæmpestort krydstogtskib fra Cypern har sat 600 passagerer af et par timer. Vi køber vildt ind hos den lokale bager, som har et rigt varieret udvalg af velsmagende brød og kager. Tilbage i lejren sætter vi tænderne i lækkerierne. Mums, der er

længe imellem sådanne delikatesser, og mælk og yoghurt! Begejstringen kender ingen grænser. Efter frokosten går vi atter ud for at snorkle. Der er ikke så mange fisk som i går. Jeg forskrækkes af en muræne, som tydeligt går i forsvarsposition, men hurtigt forsvinder igen. Jeg tager et par undervandsbilleder med Anne-Mettes kamera. To lokale fritidssnorklere jager med harpun, og de har held med fangsten. Lotte får en kæmpemusling af den ene, som åbner og tømmer den for hende. Tilbage i lejren nyder vi et skyl under den primitive udendørs bruser på pladsen. Det er skønt at skylle saltet af kroppen og håret og få fersket sit udstyr. Vi tager vores planlægning op til revision og erkender, at vi ikke kan nå at ro hele vejen til Göcek, som det var meningen. Problemet er, at der er mindst 20-25 km mellem vores planlagte stop langs den ukendte og – ved vi nu – ugæstfri og forrevne kyst. Det bliver tidligst lyst kl. 7, og det blæser hver dag op over middag fra vest, altså stik modvind, så vi er usikre på, om vi kan komme i land på egnede steder. Desuden har vi brugt for meget tid i Kekova og på Kastellorizo. Nej, ikke for meget, for mindre kunne næppe have gjort det med så meget at opleve, men vores oprindelige tidsplan er skredet. Vi vil hellere bruge de sidste dage i den beskyttede skærgård ud for Göcek frem for at begive os ud på en usikker sejlads. Anne-Mette går derfor ned til byen for at få kontakt med vores kajakudlejer og aftale afhentning inde i Kas og transfer til Göcek i morgen kl. 12. Vi andre sætter os ud på klipperne ved kirkegården og nyder aftensolen. Som sædvanlig snydes vi af det hurtigt svindende lys og ender igen med at lave mad og spise bulgur med svitsede grøntsager og tzatziki i pandelampens skær. 12 km blev det til i dag – men sikke 12! Efter aftensmaden går vi alle en tur i byen. På vejen begynder det at regne lidt, men holder dog hurtigt op igen. Vi falder ind på en restaurant og får en kop kaffe og the og en ouzo eller metaxa. Værten underholder både lokale og turister med oplevelser fra en travl dag med alle gæsterne fra krydstogtskibet. Han sætter os i kontakt med en lokal journalist, som siger, han gerne vil skrive lidt om de gale vikinger fra Danmark. Alle er meget imponerede over, at vi har roet hele vejen herud fra Kas, så vi scorer nogle billige points. Journalisten er også overrasket over vore fotos fra den blå grotte. Han har selv været der mange gange, men aldrig oplevet et sådant lys. Vi har åbenbart været der på det rigtige tidspunkt på dagen og året, så lysindfaldet er optimalt. Byen er så lille, at vi på bare to dage er blevet kendte i bybilledet. Folk hilser på os og er søde og imødekommende. Det er en rigtig hyggelig aften, og det er sent, da vi begiver os tilbage mod lejren i måneskin. Vi sover ind med billeder af den blå grotte på nethinden.

Mandag d. 13. oktober:

Vi vågner ved solopgang halv syv, pakker lejren ned og spiser morgenmad. Kim går på jagt efter gas ude ved tankstationen og nede i byen, men han har ikke heldet med sig, så kl. 9 tager vi vemdigt afsked med den lille ø perle. Her kunne man godt tænke sig at komme tilbage en gang. Efter halvanden times adstadig roning løber vi ind i havnen i Kas. Vi har først aftalt afhentning kl. 12, men vores minibus med trailer holder allerede og venter på os. Anne og Birthe køber ind og får varerne bragt ned til havnen af en mand på scooter. Kim får skaffet gasflasker, og så lægger vi kajakkerne på traileren og bagagen i bussen for at køre de 130 km til Göcek. Meget af turen kører vi langs en uindbydende og ikke særlig interessant kyststrækning, så vi bliver mere og mere overbevist om, at vi har taget den rigtige beslutning. Ind over land kører vi gennem et udtørret og trøsteløst øde landskab. Det meste ligner en rodebutik. Sammenflikkede huse med rod og affald overalt, også langs vejene. Det meste er grimt og smagløst. Enorme gartneriområder med hele dale under plastik. Kun i centrum af de større kystbyer er der styr på tingene, således også da vi ankommer til Göcek, hvor vi bliver sat af i havnen, som rummer et utal af kæmpestore

Pick-up i Kas

motor- og sejlyachter. Vores kortmateriale over området er af ringe kvalitet, så jeg er rundt med vores kort for at forhøre mig, om vi er der, hvor vi tror, vi er, men det er svært at gøre sig forståelig. Birthe køber to fisk af et lokalt ægtepar. De har måske 20 flasker stående i spredt formation på stranden. Om hver flaske ligger et plastik hjul med en fiskesnøre, som går ud i vandet med en krog. Så primitivt og dog så effektivt. Ved 3-4 tiden tager vi ud på feriens anden etape, og undervejs spørger jeg fortsat om vej i de både og joller, vi møder, for at være helt sikker på, at vi er på rette vej. Vi passerer den første store ø, Göcek Adasi, og sætter kurs mod den næste, aflange Topan Adasi, hvor vi har fået oplyst, at der skulle være en strand, vi kan slå os ned på. Det viser sig at holde stik. Efter 5 km går vi ind i en lille vig i ly af flere små øer og glider op på en rigtig sandstrand. Aldrig så snart har vi ramt land, før en mand kommer og tilbyder kager og pandekager. Vi er mere fokuseret på at få lejren etableret hurtigt og få noget aftensmad, men selv om vi prøver at forklare det, kører han ufortrødent frem med sine tilbud. Ligesom vi mener at have gjort det klart, kommer hans far valsende med en charmerende strøm af ord, idet han svinger rundt med en bakke med alt, hvad de kan tilbyde af hjemmelavede kager. Da vi begynder at blive svage i knæene, kommer Big Mama til og sætter trumf på med endnu en lovprisning af deres varer. "Pancakes, honey, banana, cheese – very good, jah! Chokolade cake, lemon, very good, very nice, jah. Good energy, very good. 4 Lira each". Så er det engelske ordforråd og vores modstandskraft også brugt op. Vi ender med at købe en kage eller pandekage hver. Alt koster 4 Lira. Jeg betaler 10 Lira for Lotte og mig. I stedet for byttepenge får vi en ekstra makronkage til halv pris – jo, de kan deres kram og tager ikke et nej for et nej. Hun spørger: "Where is your boat?" Vi forklarer, at vi er kommet i kajak, og hun siger: "Yes, yes, but where is your yacht?" og er sikker på, at vores kajakker blot er landgangsfartøjer fra en større båd. Vi fortæller, at vi kun har vores kajakker. Hun går tvivlende med på vores fantasier – man skal ikke modsige gale mennesker – slet ikke så længe de er kunder i butikken – men spørger så snedigt: "But where is your stuff?" Hun føler sig først overbevist, da vi åbner lugerne og begynder at tømme pakrummene. Nu kan vi endelig få lejren op at stå. Birthe tilbereder fiskene, hun købte i Göcek. De får lov at simre i vand med gulerødder og løg og serveres med bulgur og tzatziki. Spisning og opvask foregår i mørke, mens månen er stået op. Den er næsten fuld, og kaster et eventyrskær over øerne. Cikaderne har også et lokalt kor her, og de spiller op i den lune nat. Myggene holder festmåltid her lige efter solnedgang, så vi trækker ind i teltene, og inden klokken er 21 er vi alle gået til ro i spændt forventning om, hvad morgendagen mon bringer. Jo, man får passet sin nattesøvn under disse sydlige himmelstrøg.

Tirsdag d. 14. oktober:

Vi vågner "allerede" kl. 7 efter endnu 10 timers dyb søvn. Der er den smukkeste solopgang over havet og bjergene, der står i baggrunden som teaterkulisser, den ene bjergryg bag den anden i lyse og mørke blå farver. Nogle nætter falder der slet ikke dug. Når vi hænger tøjet til tørre ved sengetid, er det tørt om morgenen. Vi bader i det lune, klare vand, mens kaffevandet koger. Efter morgenmaden er indtaget og lejren pakket sammen, går vi hen til Big Mamas etablisement, som består af et

Big Mama og søn i "køkkenet"

antal pæle, der er stukket ned i sandet og dækket af vævede måtter. Mellem stolperne er der lavet sofa arrangementer af kasser med madrasser. Det hele ser ud til at være drevet i land gennem tiderne. Jorden er dækket af et kalejdoskopisk patchwork af tæpperester og måtter. Det ligner mest af alt en beduinlejr, og de betaler næppe husleje eller ejendomsskatter. Et træfyret Stom P. arrangement koger vand til te og kaffe (4 Lira). Familien ankom kl. 8, og Big Mama sidder allerede i skrædderstilling foran sin runde, hvælvede stegeplade, som er gasopvarmet, og har gang i pandekageproduktionen. Vi slår os ned og spiser varme pandekager og lækkerier, mens snakken går. Ægteparret, som

er midt i 50'erne, har samme model fuldstændig hvide og regelmæssige gebisser. De bor sammen med den godt 30-årige søn i byen Fethiye. De har flere børn og fortæller med slet skjult stolthed, at den ene går på universitet. Hver morgen kører de 25 km til Göcek og tager så deres lille, åbne jolle ud til øen her, og det har de nu gjort i 20 år. Der er mange måder at friste tilværelsen på. Til sidst kan vi ikke få en bid mere ned, så vi siger tak for denne gang og går om bord i kajakkerne. Vi forlader stedet for at passere de næste øer på havsiden. Havet er som et spejl, og solen skærmes af et tyndt lag dis. Vi opskrækker flere gange en flok metalglinsende flyvefisk, der flygter som pile hen over vandet, mens vingerne går som trommehvirvler. Undervejs undersøger vi alle revner, sprækker og huller i klipperne, og pludselig er der bid. En skrå sprække i klipperne fører ind til en stor grotte. Inde i bunden er der næsten totalt mørke, men da øjnene har vænnet sig til det, kan vi se masser af flagermus, som flakser rundt oppe under grottens loft. De piber som en flok spurve, og lugten af deres ekskrementer er gennemtrængende. Én af os går nødtvunget i land for at tisse. Vi hører senere, at der i sådanne huler kan leve rotter og slanger, som lever af nedfaldne, døde flagermus, men vi møder heldigvis ingen. Da vi kommer ud igen, bliver vi opmærksomme på flagermusenes ekskrementer, som flyder rundt i overfladen. Efter små 14 km. kommer vi ind i en lille vig med Dimitris restaurant og bar. Her er en bådebro med bambusborde og -stole. Over et lille skur hænger et stort skilt med "Barber" og "Oil massage". Barberen ligger og sover på briksen. Der ligger nogle lyst-yachter fortøjet, og flere kommer efterhånden

til. En kilometer længere fremme finder vi et lille paradis af en øde vig med gode anløbsmuligheder og fine plane teltpladser, som vi hurtigt renser for sten. Her er en brønd og en spand og et drikketrug til får eller geder. I klippevæggen er der udhuggede trappetrin, som fører op til en lille hule. Lotte laver tomat-suppe med blomkål. Her til gives rå gulerødder og brød. Vi andre etablerer lejren imens. Klokken er kun 15, så for en gangs skyld spiser vi varm mad i dagslys. Vi nyder de sidste timer i afslappet fred og ro, ind til solen går ned i en grå dis. To turistbåde kaster anker i bugten og fortøjer til de nedstøbte pullerter inde på stranden. Nu sidder man mageligt tilbagelænet i sin therm-a-rest stol

Vi anløber Lumskebugten

ved bålet med den smukkeste udsigt over bugten, mæt af dagens indtryk og lidt gammeltræt, så det skal blive dejligt med den planlagte overliggerdag i morgen. Skumringen indfinder sig, og det bliver hurtigt mørkt. Månen kaster sit spejlbillede i havet, og fantasien får frit spil. Man føler sig hensat til Peter Pans Ønskeø. Ude i Lumskebugten ligger to sørøverskibe for anker. Fra de firkantede køjer strømmer et gult lys ud i mørket. Mon det er Kaptajn Klos kahyt der i agterspejlet? Man kan lige ane det smukke skibs silhuet. Et fly blinker tyst på den fløjlsorte himmel, eller er det Klokkeblomst, som strejfer omkring? De forældreløse drenge sover i klippehulen bag os. Havfruerne har vi selv medbragt, og heldigvis kan man ikke høre vækkeurets tikken fra krokodillen, så alt ånder fred og ro bortset fra nogle lynglimt i det fjerne. Da bålets gløder dør ud, pakker vi stille sammen og går til ro i teltene. De svage lynglimt bliver gradvist kraftigere. Nu kan vi også høre rumlende torden. Lysstyrken tager til og tordenen brager snart for fuld styrke og forstærkes af slugtens klippesider, og så kommer regnen, ikke stille, men som tunge, tropiske kaskader. Det føles, som om vi sidder under et vandfald. Tordenvejret driver efterhånden væk, men regnen fortsætter med uformindsket styrke. Til sidst falder vi dog i søvn, men vækkes igen af støj uden for. Det er Anne og Birthe, som går rundt ude i styrtregnen og snakker og rumsterer omkring. Vi undrer os over, hvad de dog går og laver derude i det vejr, indtil Lotte skal have noget ude i forteltet og opdager, at det er oversvømmet. Vandet står helt op til overkanten af teltbunden og et par sandaler er ved at flyde ud af teltet. Kaos. Det bliver snart klart for os, hvad de har lavet derude og må erkende, at vi også hurtigst muligt må ud i vejret og flytte telt og grej. Jeg sopper ud i regnen iført pandelampe og sonderer terrænet. Henne i kløftens ene klippeside finder jeg et indhak, hvor der er tørt og lige plads til to liggeun-

derlag. Så går det i pendulfart frem og tilbage med poser og grej, som bliver stoppet ind på klippe-afsatser. Da alt er i hus, løfter vi i fællesskab teltet hen et højere sted, hvor der ikke står blankt vand. Tænk, hvis man havde optaget nattens aktiviteter med et infrarødt kamera – det havde været et syn for guder. Efter at have tørret os kan vi endelig krybe i soveposerne igen, og med ryggen ind mod klippen genoptager vi den afbrudte søvn.

Onsdag d. 15. oktober:

Næste morgen står solen op fra en skyfri himmel, som om intet var sket, men lejren ligner ikke helt sig selv. Teltene står lidt alternativt, og formiddagen går med besigtigelse af skaderne, indsamling af flydende objekter, optælling og registrering af ejendele, vask og skylning af grej. Toilettasken m.m. er ikke bare våd, men også mudret fuldstændig til. Efterhånden får vi dog sat skik på tingene, som tørrer hurtigt i solen. Det viser sig, at Anne-Mette var den første til at flytte i nat, da hendes telt lå lavest. Til gengæld er Kim sluppet upåvirket gennem nattens trængsler, da han lå lidt længere inde og højere oppe i kløften. Ude fra de to turistbåde bliver de amerikanske passagerer sejlet ind til os i gummibåde. De skal på en vandretur op gennem kløften og se en ægte tyrkisk landsby. Vi falder i snak med selskabet, og da guiden hører om vores natlige oplevelser, siger han, at man aldrig må campere i en flodseng. Hvis det regner kraftigt i bjergene, kan det resultere i en springflod ved udløbet, og regnen kan løsne klippestykker fra toppen af kløftens sider, så vi er muligvis sluppet heldigt. Vi bliver i hvert fald klar over, at vi ikke kan blive her, så der røg den hviledag. Vi pakker altså sammen, men inden vi tager af sted, vil vi også gå op og se landsbyen. Som sagt så gjort. Efter

Sådan er der også mennesker der bor

en opstigning gennem kløften kommer vi til en lille landsby med ganske få huse. Indtrykket er ubeskriveligt. Husene er klampt sammen af helt tilfældige materialer. Brædder på kryds og tværs, blik-, træ- og plastikplader i tilfældigt mønster. Presenninger og løse sten til at holde taget på plads. Udendørs lerkline-bageovne. Hegn af hønsetråd til at holde de løsgående køer, æsler og høns ude og et sammensurium af rod og affald overalt på den stenede og klippefyldte jord. Det er det rene Hill Billy eller Klaus Kludder at se på. Vi ser ingen ledninger. Landsbyen virker helt uddød, bortset fra en ung pige, som står og ryster et tæppe for støv. Tiden synes at stå stille, og udviklingen er gået helt uden om denne gudsforladte plet og ligner mere noget

fra Afrika. Stedet virker deprimerende på os, og det er svært at forestille sig, hvad beboerne lever af og hvilket liv, de lever. Vi går tilbage ned gennem kløften, og ved et-tiden tager vi af sted mod "Cleopatra City" – det lyder som en vild overdrivelse. Overalt ser vi ruiner fra hedengangne civilisationer. I de fleste vige er der en restaurant. Efter 7,5 km kommer vi til "New Wall Bay Restaurant" – det er da et navn, der vil frem. Vi lægger til et stykke der fra, hvor der er mulighed for at slå telte op, og sekunder efter kommer værten fra restauranten og tilbyder os at overnatte gratis i deres guest room. Birthe og Anne går med ham. Det viser sig at være en træbygning af forskallingsbrædder med bliktag og fri adgang for myg, indrettet med bænke med madrasser langs væggene og et fjernsyn. Anne og Birthe tager imod tilbuddet. Vi andre slår teltene op på nogle stensatte terrasser. Vi mødes på restauranten, som ikke har vægge, men blot et tag og et opmuret ildsted, men det er et hyggeligt og velplejet etablissement, og snart sidder vi bænket med fri udsigt til vigen og de omgivende bjerge og venter på aftensmaden. Efter en delikat forret kommer tjenerne med en forrygende lækker hovedret. Forret, hovedret efter eget valg mellem 8 forskellige retter, tilberedt i åben stenovn, og melon til dessert. 2 øl til maden og efterfølgende kaffe eller te. Det hele for 130 kr. Tjenerne vimser omkring og betjener gæsterne kvikt og belevent. Under kaffen spiller gammelfar først på fløjte, og senere synger han hjemlandets lystige sange rundt ved bordene og akkompagnerer på et

mandolinlignende instrument. En af de ansatte underviser i dans, og det bliver en rigtig hyggelig aften med udsigt til ilden i det åbne ildsted og fuldmånen over havet og bjergene. Da jeg henvender mig til tjeneren og siger: "Can we pay?", svarer han med glimt i øjet: "I don't know – only you know." Til sidst forlader vi teltligere festen og finder tilbage til teltene ved pandelampens skær. Anne og Birthe underholder sig videre med de øvrige gæster, mens de venter på, at de ansatte får set fodboldkampen i gæstehusets TV færdig, så de kan komme til køjs.

Der bydes op til musik og dans

Torsdag d. 16. oktober:

Vi tager en langsom morgen og giver os god tid til at tørre tøj, bade, nusle og pakke sammen. I græsset ser vi en knæler – et besynderligt dyr at se på. Vi kommer først af sted kl. 10³⁰ og defilerer forbi restauranten, som nu ligger stille hen. Vi kommer forbi den ene smukke vig efter den anden og ser mange dejlige overnatningsmuligheder. Det er det smukkeste vejr med fuld sol og medvind, så det går dejlig let fremad. Undervejs lægger vi ind til en lille ø for at holde en bade- og snorklepause. Det vrimler med fisk i det klare, blå vand. Lange glasklare, pileformede starutter, som man næsten ikke kan se, stimer af sorte og blege fisk med sort plet midt på og flokke af store spisefisk. Vi tager videre og har fortsat store problemer med at orientere os i landskabet og på kortet. Til sidst får vi øje på Göcek bare 5 km foran os – turens start- og slutpunkt – og dér skal vi først være i morgen. Vi går derfor ind i en vig for at finde lejrplads og skaffe vand. Der ligger som sædvanligt en restaurant. De tilbyder os at slå teltene op på græsset foran restauranten, men stedet er mørkt og sumpet, så vi nøjes med at købe vand og brød. Brødene er ualmindeligt lækre og sættes derfor til livs med det samme, så vi får efter lidt overtalelse lov til at købe 2 mere til i morgen – og det var så den overdådige frokost. For ikke at komme for tæt på byen beslutter vi os til i stedet at gå tilbage til en af de pladser, vi har passeret undervejs, men da vi går stederne nærmere efter i sømmene, viser det sig, at de er uegnede. Der er kun en smal vold med opskyllede sten og ikke plads nok til vores 4 telte og umiddelbart bagved et sumpet område med siv og stillestående myggevand. Vi må kassere det ene sted efter det andet og ender efter en god times tid 6 km tilbage i en bred bugt med sandstrand og bagved et græsklædt, fladt areal på størrelse med flere fodboldbaner. Her er rigeligt plads, og for en gangs skyld kan vi bruge vore teltplukke. Birthe laver aftensmaden, som indtages i det tiltagende tusmørke. Vi tænder bål og ifører os myggenet, vender front mod det blikstille vand og ser den opgående fuldmåne gennem whiskyglassets bund. Det blev til 19,5 km i dag – 13,5 km frem og 6 tilbage.

Fredag d. 17. oktober:

Vi står op med solen efter en klar og kølig nat. Den sidste grød med nødde- og sirupstilbebehør bliver sat til livs. Da vi pakker teltet, overraskes vi af et farvestrålende tudsepar, som har søgt ly under teltdugen. Lidt over ni går vi på vandet og vi er næppe begyndt at ro, før vi hilses farvel af en stime store sorte fisk. Som et festfyrværkeri springer de fornøjede i alle retninger mellem os. Én af dem torpederer i kådhed Kims kajak. Vi håber, den slap med en lettere hovedpine. Således opmuntret sætter vi ud på denne sidste rodag i det fremmede. Efter 4 km går vi ind for at bade og snorkle. Vi skal kun ro 10 km i dag, så vi må spare på dem og har først aftalt pick-up kl. 14. Solen bager, og det er hedt med ganske let dis som et beskyttende filter. Ikke en vind rør sig, og vandet ligger igen som et spejl foran os. Vi har været heldige, at vi ikke startede turen i dette område, da det regnede og blæste – eller også kan vi bare det der? Vi ror 4 km til, inden vi igen går på land på en lille stenstrand for at spise den sidste frokost. Voksdugen dækkes med det sidste brød, de sidste løg, hvidløg og peberfrugter og en dåse tun til hver. Tilbage er kun lidt pastaskruer, bulgur, et par auberginer og

Den sidste nadver inden hjemreisen

siger: "Special price for you". Vi tager imod et af tilbuddene og spiser os mætte i stedets lækre delikatesser. En tjener kommer belevnt med et tæppe, som han lægger om skuldrene på Birthe. Selvfølgelig matcher det hendes farver. Vi sidder og nyder den lune nat med udsyn over lystbådehavnen, indtil det er tid at gå hjem i seng. Vi skal tidligt op i morgen, og det bliver en lang dag. Helt underligt at ligge i en seng igen.

Lørdag d. 18. oktober:

Op kl. 05⁴⁵. Sidste dag. Det er buldermørkt. Morgenmaden serveres på den oplyste terrasse. Taxaen er ankommet, men chaufføren sidder og snakker med værten og venter tålmodigt på, at vi er klar. Tilværelsen virker mindre stresset hernede, ligesom da man var barn. Og så starter en lang dags rejse fra Göcek mod Nexø. Taxa til Dalaman lufthavn. Fly til København via Istanbul. Afsked med Anne-Mette, som vil blive nogle dage i København. Vi andre når toget til Ystad i sidste øjeblik. Færge til Rønne. Her tager vi afsked og kører i flere biler til Nexø. Her på aftenen er vi atter hjemme i vante omgivelser og kan endelig falde omkuld, godt trætte efter en lang dag.

Alt i alt fik vi roet 158 km i de to uger, vi var af sted. Det er jo ikke specielt imponerende. Det svarer til Bornholm rundt 1½ gang, men alt er jo relativt, og det har været 158 meget anderledes kilometer spækket med nye og forskelligartede indtryk som gør, at vi føler vi har været på en rigtig lang rejse. Vores oprindelige plan om at ro strækningen fra Üçagiz til Göcek holdt ikke, men ligesom alle andre steder måtte vi også her tage højde for vind og vejr. Vi synes selv, vi er meget omstillingsparate og at vi har fået en god, måske oven i købet en bedre oplevelse ud af det under de givne omstændigheder. Vi har været forskånet for alvorlige ulykker. Anne startede godt nok ud med en halsbetændelse, men den gik heldigvis over, og Birthe knækkede en tand, men den klarede Anne. Ingen af os har haft dårlig mave, som vi nok havde frygtet mest, og alt i alt må vi sige, at vi varmt kan anbefale Tyrkiet som mål for kajakferie i oktober.

